

LIESBETH
GOEDBLOED

Broeder Ezel

MOZAÏEK | ROMAN

Broeder Ezel

LIESBETH
GOEDBLOED

Broeder Ezel

ROMAN

Tweede druk

UITGEVERIJ MOZAÏEK, UTRECHT

Tweede druk 2019

ISBN 978 90 239 5526 9 (boek)
ISBN 978 90 239 5527 6 (e-book)
NUR 301

Boekverzorging: Geert de Koning
Omslagbeeld: Jasper Hulshoff Pol, www.ezeltje.com
Auteursfoto: Ellis van der Beek

© 2018 Uitgeverij Mozaïek, Utrecht
Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl
www.liesbethgoedbloed.nl

Uitgeverij Mozaïek vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

*Oh what mercy sadness brings
If God be willing*

Sheryl Crow

voor Henny

Jens' rossige haar deinde als koperrood wier op het water. Zijn krullen waren verdwenen, zijn haar was langer dan anders, het glansde, de zon scheen erop. Naast hem in het water lagen zijn armen wijd uitgespreid, alsof het vleugels waren die hij had uitgeslagen. Toch was hij neergestort en zij, Anna, was er niet geweest om haar broertje op te vangen.

Nu was hij pas echt mama's engeltje, dacht ze, mama's kleine cherubijntje.

Ze stelde zich voor hoe hij eerst met zijn handen om zich heen geklauwd had, maar op de glibberige slootkant geen houvast kon vinden, hoe zijn voeten uit zijn nieuwe laarzen waren geschoten – zijn groenbruine legerlaarzen die minstens een maat te groot waren, maar die hij per se aan wilde, omdat zijn knalblauwe Jip-en-Janneke-laarsjes zijn aanwezigheid zouden verraden aan de kikkervisjes en de stekelbaarsjes en de snoek, en dat die dan weg zouden zwemmen en dat hij dan weer niks zou vangen,

dus dat hij zijn grote laarzen aan moest, ook al kon hij er niet goed op lopen – hoe hij daarna helemaal in het water was gegleden en hoe kikkervisjes, stekelbaarsjes en snoek in de donkerste hoekjes waren weggeschoten, geschrokken van die vreemde vis die eerst nog spartelde, maar langzaam steeds rustiger was geworden, steeds trager in zijn bewegingen. Na een tijdje waren ze weer uit hun schuilhoeken tevoorschijn gekomen om hem van dichtbij te bekijken en hij keek met grote ogen terug. Hij was een kikkervisje geworden en kon zijn wondere onderwaterwereld nu eindelijk van dichtbij bekijken.

Maar onder water ademen kon hij niet, dat wist Anna zeker, dat kon niet.

(Een zaaier ging uit om te zaaien en een deel van het zaad viel op de weg. Zij moet nog vallen, Bettino, en jij weet als geen ander hoe dat moet. Anna heet ze, Anna Alisa, en als je goed kijkt, zie je haar in de diepte lopen over de wegen die door het landschap dwalen in het trillende licht, langs de lentegroene wijngaarden en de grijze olijfbomen, door de stadjes met hun dicht opeen staande huizen waarvan de daken elkaar bijna raken, zodat het van bovenaf lijkt of het één huis is met één groot dak dat schots en scheef is gedekt met dakpannen. Vlak buiten zo'n stadje loopt ze: een vrouw met een ezel. De ezel gaat bijna op in het grijs van de weg, alleen zijn zwarte schouderkruis verraadt hem en de donkere, deinende lijn van zijn manen. Hij gaat voorop en zij loopt achter hem aan, steekt zo nu en dan haar hand tastend naar hem uit. Zolang hij voor haar loopt, zal ze niet verdwalen.

Marco, die op zijn land bezig is, kijkt op als hij de

hoeven van de ezel hoort en roept haar na. Ze hoort hem niet. Ze is nu los en ze zweeft.

Bij de kerk kijkt ze zoekend om zich heen – op dezelfde plek waar jij, Bettino, 742 jaar geleden omhoogklom, omdat je dacht dat je een engel moest zijn, dat je moest vliegen en nooit mocht vallen, en je was zelfs zo bang om te vallen dat je elke dag kwam praten met de moeder en het kind, en op een dag liep je de kerk uit, de toren in, de trap op, hoger en hoger langs de stoffige, krakende treden waar alleen Matteo eens in het jaar kwam om de klokkenstoel na te kijken en je bleef lopen, omdat je achter je de diepte voelde die je moest ontvluchten en toen je niet meer hoger kon en in de diepte onder je keek, begon je te wankelen, fladderde met je armen, en werd een engel, en vloog – onder die toren staat zij nu en kijkt omhoog. Tien over twaalf.

Ze loopt langs de Via dei Salumi het dorp uit en slaat linksaf, richting de wijngaard die in groene en bruine strepen op de heuvels ligt. Vlak voor de wijngaard verlaat ze de weg en de ezel volgt haar. Ze zet haar rugzak op de grond en gaat onder een olijfboom in het gras liggen, haar armen achter haar hoofd. De wind laat de bladeren tegen elkaar aan tikken en ze luistert ernaar en denkt aan regen. De boom buigt zich over haar heen en beweegt in de wind, hij laat vlagen licht door om haar wakker te houden. Zo nu en dan staan haar oogleden vanbinnen in lichterlaaie en kijkt ze haar eigen bloedbaan in. Toch valt ze in slaap.

Haar adem ruist en haar buik beweegt, haar ogen liggen dicht – de schaduw van haar wimpers op haar wangen. Straks doet ze haar ogen weer open, haar blik zoekt de ezel: hij staat aan de rand van de wijngaard en kijkt uit over het dal. In de verte de toren van Casamonti.

Ze zal verdergaan. De angst zal haar opjagen en haar vleugels geven, de angst is een bondgenoot. Hij zal haar brengen waar ze moet zijn: de heuvels over, de bergen in. En daar zullen ravijnen hun diepe kelen naar haar opensperren.)

EEN

Samen zouden ze de berg op gaan – de ezel en zij. Binnen nu en een week zouden ze op de top van de Monterosso staan en naar beneden kijken. Anna werd wakker van de hitte die als een gloeiende deken over haar heen lag en haar de adem benam. De ezel stond bij de eerste rij wijnstokken te dutten.

In de verte lag Casamonti: de zon was fel en de huizen straalden een wit licht uit. Het was een uur of twee in de middag en heel stil – geen ruisende bladeren, geen zuchtje wind dat door het gras ritselde, geen vogels. De mensen waren weggegaan en zij was als enige achtergebleven samen met haar ezel. Maar zij zou voor hem zorgen, ze zou haar broeders hoeder zijn, Broeder Ezels hoeder, en hij zou haar volgen als een lam.

Voordat ze in slaap viel, had ze nog een klok horen slaan, daarna had ze niets meer gehoord. Ze moest verder naar het volgende stadje, waar het net zo stil en verlaten zou zijn als hier. Het was nog min-

stens drie kilometer lopen, de heuvel op. ‘Weet jij misschien hoe laat het is, broertje?’ riep ze naar de ezel. Zijn hoofd ging omhoog, hij draaide zich half om en keek haar aan. Ze liep naar hem toe, pakte het touw van de grond en liep het pad op dat door de wijngaard voerde.

De ezel volgde haar blindelings over het karrenspoor. Soms liep hij met zijn ogen halfdicht, slaapwandeland, alsof het voortdurende schommelen van zijn eigen lijf en zijn grote hoofd hem slaperig maakte. Ze voelde het touw in haar handen. Hij vertrouwde haar, net als Jens vroeger als ze naar de kerk liepen en hij zijn ogen moest dichthouden en zij hem moest leiden, hem moest waarschuwen als er een stoep kwam, of een putdeksel, of een plas. Ze hield hem bij de arm en lette op dat hij zijn ogen niet opendeed, zelfs niet op een kiertje. Hij hoorde de auto’s voorbij schuiven en de mensen praten, maar ze leken heel ver weg en intussen wandelde hij zonder enig houvast door het luchtledige, door een pikzwarte ruimte in zijn eigen hoofd. Hij had alleen haar, zij hield hem vast.

Broeder Ezel kwam naast haar lopen, zijn hoofd schokte bij elke stap omhoog. Ze legde haar hand op zijn manen en voelde de brede kabel van spieren bewegen, zijn nek deinde op en neer. De spieren in zijn nek moesten ijzersterk zijn – als je als mens de hele dag met zo’n buitensporig groot hoofd moest rond-

lopen, zou je 's avonds je nek niet meer kunnen verdraaien van de spierpijn. Maar de ezel leek geen last te hebben van zijn zware hoofd, hij stapte stevig door.

Samen zouden ze de berg op gaan. Hij droeg de gasfles naar boven en het houten pakzadel, de paardenkleden en de lijnen van de tent. En zij droeg de lucifers en het zakmes. Stenen zou ze daarboven wel vinden en opstapelen tot een lange tafel.

Vanmorgen had hij voor haar klaargestaan in het witte ochtendlicht, het pakzadel als een puntdakje op zijn rug. Hij droeg haar tent en vannacht zou hij buiten die tent de wacht over haar houden. Ze deed niks verkeerd: ze had hem gehoord, de rekening vooruit betaald (driehonderd euro voor tien dagen) en gehoorzaam geluisterd naar de man die haar uitlegde wat een ezel allemaal nodig had. Hij had haar een kaart van de omgeving gegeven waarop de route uitgestippeld stond. Zijn ezels liepen die route blind, beweerde hij, dus ze zou niet verdwalen, de ezel wist de weg.

Anna had de routekaarten van hem aangenomen en er in haar tentje haar eigen reisgids en kaarten naast gelegd. De route die ze zelf had uitgestippeld, stond er in rood op uitgetekend en week al snel af van de officiële route. Ze wilde niet naar Badia, ze ging naar de top van de Monterosso: een stompe berg die als een reusachtige molshoop onder de hemel lag. De hellingen waren lang en de top was nog

ver, die ezel was er vast nog nooit geweest.

Vanmorgen, voordat ze vertrok, had ze haar hand op zijn ezelshoofd gelegd en gevoeld hoe hard zijn schedel was. Iets lager, tussen zijn ogen, had hij een kruin, een draaikolk van haar. Elke avond moest ze hem borstelen, had de man gezegd, en hij had voorgedaan hoe dat moest – met lange, snelle halen. Ook de witte haren onder op zijn buik mocht ze niet vergeten. Het stof wolkte om hem heen alsof hij een vloerkleed uitklopte. Hij had onafgebroken tegen haar doorgerateld over zijn ezels, het weer, de route – en al die tijd voelde ze haar hart kloppen. Ze had zijn Italiaans maar net kunnen volgen, niet geweten wat ze terug kon zeggen en zwijgend gewacht tot hij klaar was. ‘Hoe heet hij?’ had ze alleen gevraagd. De man had zijn schouders opgehaald en een gebaar gemaakt dat zo veel zei als: Dat bedenkt je zelf maar.

Anna was teruggelopen naar de auto die ze achter de stal had geparkeerd, ze had haar telefoon uit haar rugzak gehaald en een laatste appje naar mama gestuurd dat ze de komende twee weken niets van haar zouden horen. Daarna had ze haar telefoon uitgezet en in het dashboardkastje achtergelaten, ze had het touw van de ezel losgemaakt en was gaan lopen. Ze keek naar de knoop in het touw en naar de witte, borstelige haren op zijn onderlip. Zijn mond hing een klein beetje open. De eerste zes kilometer zou hij gedachteloos achter haar aan lopen. Maar na Ga-

ribaldi zou ze haar eigen route volgen. In de verte zag ze de eerste huizen al. Misschien was er iets open, ze had zin in koffie.

Het plein in Garibaldi was leeg. Tussen de warme huizen was het stil, alleen het vliegengordijn in de deuropening van *Il Porcello Nero* bewoog. Voor het café stonden een stuk of vier tafeltjes, min of meer op straat, naast de geparkeerde auto's. Drie tafeltjes waren leeg, maar aan het tafeltje bij de deur zat een man in een donkerblauw pak met goudkleurige knopen en glimmende plaatjes op zijn schouder en borst. Waarschijnlijk een postbode of een politieagent die hier in zijn eentje de siësta uitzat. Zijn zwarte pet had hij afgezet en omgekeerd voor zich op tafel gesmeten. De pet had een rand in zijn bezwete haar achtergelaten, het stond overeind. Bewegingloos zat hij voor zich uit te staren naar het witte kopje dat voor hem op tafel stond, maar toen hij haar zag, veerde hij op. Zijn hand dwaalde naar zijn achterhoofd en streek zijn haar glad.

De ezel volgde haar en liet zich vastbinden. Hij moest voelen wie de baas was, had de ezelman gezegd. Vooral in het begin zou hij haar uitproberen door stil te staan of tijdens het lopen een hap gras te nemen en zij moest het touw kort houden om dat te voorkomen. Als het nodig was, kon ze op het pakzadel slaan of anders op zijn rug. Maar slaan was nog helemaal niet nodig geweest, hij pikte alles van haar.

Het duurde een hele tijd voor iemand haar bestelling kwam opnemen. De man in het pak keek nog steeds naar haar. Anna hield haar blik strak op het tafelblad voor haar gericht, ze keek naar het vreemde patroon in het metaal dat vlak onder het harde oppervlak van de tafel vloeibaar was en glimmende golfjes maakte, begon de rimpelingen in die ijzeren zee te tellen: van links naar rechts. Haar vinger trilde en ze durfde pas op te kijken toen een dikke man met een scheve snor en een zwart, meelbestoven schort bij haar tafeltje verscheen. Zijn ogen glommen en hij knikte dat hij haar begrepen had, wisselde een blik met de man in het donkere pak en verdween weer naar binnen. Vanuit haar ooghoeken zag ze dat de postbode nog steeds naar haar keek, maar zij vermeed zorgvuldig zijn blik, hij moest een zwarte vlek in de hoek van het beeld blijven, als ze nu zijn kant op keek, zou hij een praatje met haar willen maken en ze wilde niet praten. Met niemand.

Ze keek naar de ezel die aan de overkant van het plein met gebogen hoofd stond te wachten. Hij was een beetje een apart geval, had de ezelman gezegd. Een paar maanden terug was een oud mannetje met hem komen aanzetten, zwijsend was hij het erf op komen lopen, had de ezel vastgebonden aan het hek, had even zijn armen om de nek van de ezel geslagen en was toen zonder een woord weer vertrokken. Inmiddels was het beest vier keer met de andere ezels op en neer gelopen naar Badia.

Na de koffie stond ze op om naar de wc te staan. Op hetzelfde moment kwam ook de postbode over-eind, legde wat muntgeld op tafel en zette zijn pet op. Snel liep Anna naar binnen, het vliegengordijn ritselde en één slinger bleef aan haar rugzak hangen. Ze rukte zich los en was al bijna bij het toilet toen ze het vliegengordijn opnieuw hoorde. Ze keek om en zag de man achter haar aan komen. Meteen draaide ze zich om en ging het toilet in, deed de deur dicht, draaide hem op slot en voelde of hij echt dicht was. De klep van de wc deed ze naar beneden en ze ging erop zitten. Het was hier koel, tussen deze vier steriele, wit betegelde muren.

—

Soms droomde Anna dat papa, mama en Jens alle drie dood waren. Ze waren een dagje naar oma geweest en op de terugweg, halverwege Oosterbeek en Vlaardingen, was er een vrachtwagen tegen hen aan gereden. Een mevrouw van de kinderbescherming kwam het haar vertellen. Ze zat tegenover Anna op de corduroy bank. Anna hoorde niet goed wat de mevrouw zei, de kwastjes van het bloemenkussen zaten in de war. Terwijl ze aan de knoopjes trok, probeerde ze te bedenken hoe ze moest reageren. Huilen lukte niet. Ze keek op en de mevrouw glimlachte naar haar en kneep allebei haar ogen dicht. Anna slikte en slikte, tot de steen die in haar keel zat weg was. Straks

kwam een andere mevrouw haar halen: haar nieuwe moeder. Alles zou goedkomen.

Eigenlijk wist ze niet eens of het een droom was of dat ze het gewoon zelf bedacht.

Als de droom voorbij was, kleepte ze zich aan en schoof beneden aan tafel zonder mama aan te kijken. Ze keek naar haar bord, at zonder zeuren haar boterham met pindakaas en was zo lief mogelijk voor Jens.

Hel- en doemwaardig was ze, zei de dominee.

Nou, dat wist ze zo ook wel, ze had echt geen dominee nodig om haar dat te vertellen.

Maar vannacht had ze niet gedroomd. Ze rekte zich uit. Het eerste ochtendlicht viel door de gordijnen heen en tekende allemaal Nijntjes op de muren. Het klappraam stond open, de stof bewoog en de Nijntjes bewogen mee. Alsof ze dansten. Over een maand werd ze tien, dan kreeg ze nieuwe gordijnen, had mama beloofd. De stof lag in de woonkamer over de naaimachine – donkerrode roosjes tegen een lichtroze achtergrond.

Achter de muur koerde een duif. Ze had een nest in de schoorsteen gebouwd en wachtte tot haar eitjes uitkwamen.

—

De bomen stonden bewegingloos in de hete zon. Anna kon haar eigen voetstappen horen. Met een zachte plof kwamen haar voeten in het hete zand

neer. Ze hadden een eigen ritme, net als de hoeven van de ezel. De man die ze op het terras had gezien – die postbode met zijn vogelharen en zijn felle blik – zou die de man van de ezeluur kennen? Volgde hij haar? Ze keek achterom. De laatste huizen van Garibaldi schemerden nog tussen de bomen door, maar nergens bewoog iets. Ze liep verder. Op elke vierkwartsmaat van de ezel volgde een plof alsof iemand zijn voetstappen probeerde te dempen door ze te laten samenvallen met het geluid van de ezelshoeven. Ze bleef staan en keek nogmaals achterom, maar er bewoog niets, niemand dook weg achter een boom. Ook de ezel hield in en samen luisterden ze. Stilte. Alleen het zoemen van de vliegen rond het hoofd van de ezel, zijn regelmatige ademhaling en het zwiepen van zijn staart. Maar zodra ze liepen, hoorde ze het weer. Kwam het soms uit een van de zadeltassen? Ze gespte er een open en haalde er een halfvolle fles water uit. Toen ze verder liep, hoorde ze het ploffen niet meer.

Het was nog een kwartier lopen naar de plek waar ze haar eigen route zou gaan volgen. De cadans van het lopen maakte haar slaperig, haar hoofd werd met elke stap kleiner. Waarom hield die ezel haar niet een beetje wakker? Ze had hem toch niet voor niks meegenomen? Hij was geen wandelende kapstok, maar een ezel en ezels hoorden koppig te zijn. Maar deze liep zomaar achter haar aan.

Na zo'n driehonderd meter boog de weg naar

links en daar stond, vlak na de bocht, een kruis. Christus verscheen haar in de gedaante van een porseleinen adonis met krullend, kastanjebruin haar, een keurig getrimd baardje en een brede borstkas. Nergens sporen van geweld, Hij hing daar volledig op Zijn gemak en had zelfs een dakje boven Zijn hoofd, zodat Hij ook geen last had van de regen. Hij had Zijn ogen dicht, het leek of Hij van verveling in slaap gevallen was.

Links en rechts van het kruis hingen twee boerenkoppen die haar bol en blozend aankeken vanachter glas – een man en een vrouw. De vrouw straalde een vriendelijke tevredenheid uit met haar vette, glimmende, rimpelloze wangen. Alleen rond haar ogen had ze rimpels. De man keek haar recht aan, zijn pet diep over zijn ogen getrokken. Zijn gezicht leek uit losse, tegen elkaar geperste huidplooiën te bestaan die door diepe geulen van elkaar gescheiden waren. Zijn lippen had hij ingeslikt, zijn mond was een rechte lijn. Onder de foto's stonden de namen: 'Maria' en 'Luigi'. Ze keek weer naar de Christus, naar Zijn breekbare, porseleinen huid. Hij verdiende het dat ze Hem aan scherven sloeg, zijn lichaam brak, haar handen aan Hem openhaalde.

Toen draaide ze zich om, gaf een ruk aan het touw van de ezel en liep verder. Nog een klein stukje, dan was ze bij de plek waar haar eigen route zou beginnen.

De weg liep tussen twee akkers door en helde licht. Broeder Ezel bleef haar steeds een paar meter voor. Het touw in haar hand kwam zo nu en dan strak te staan en ze hijgde. Ze moest zorgen dat hij bleef stilstaan voordat ze bij de afslag waren, zodat ze het blik met haver uit de zadeltas kon pakken en hem het bos in kon lokken. Als hij eenmaal een eind van de gebaande weg af was, zou hij haar wel volgen.

Ze legde haar hand tegen zijn flank en liep zo verder, ze voelde de stenige hardheid van zijn spieren onder zijn huid. Met botte kracht zou ze het waarschijnlijk niet redden – als hij wilde, kon hij haar zo een berg op sleuren of een dal in, hij kon elke route nemen die hij wilde.

Haar voeten begonnen pijn te doen en haar handen waren nat, de kaart was een zweterig vod. De weg maakte een bocht, links lag de weg die ze moest hebben. Hij voerde tussen twee huizen door. Voor het rechter huis stond een bordje dat naar rechts wees. ‘Badia’ stond erop, en tegenover die huizen, aan de overkant van de weg, in de schaduw van wat bomen, groeide gras. Daar wilde de ezel vast wel even grazen terwijl zij de haver uit de zadeltassen haalde. Ze begon tegen zijn schoft te duwen: rechts, hij moest naar rechts, naar het groene gras. Maar hij veranderde niet eens van koers, bleef in hetzelfde, stugge tempo doorlopen en stak toen ineens schuin de weg over en liep tussen de huizen door, langs de tuinmuur van het rechter huis. Hier splitste de weg:

rechtdoor begon een bospaadje, rechts voerde een graspad de wijngaarden in. Heel even bleef de ezel staan met zijn oren naar voren. Ze hoorde zijn snelle, regelmatige ademhaling vertragen. Toen keek hij naar rechts en liep het graspad op.

Anna keek op de kaart. Haar hart klopte in haar keel en haar mond was zo droog dat haar lippen aan haar tanden plakten. Ze zat op de juiste route: de ezel wist de weg. Met trillende handen vouwde ze de kaart weer op.

De weg ging over in een karrenspoor: twee smalle wegen, één voor Broeder Ezel en één voor haar. Hij liep links, over de gele aarde, zijn hoofd hoog, en zij liep rechts. Ze keek naar het mozaïek in de aangereden grond – een patroon van grijze, roze en gele steentjes. Toen de weg een bocht naar rechts maakte en begon te dalen, veranderde hij aan haar kant in een rivierbedding. Het regenwater had de aarde weggespoeld en scherpe stenen blootgelegd die ze door haar sandalen heen kon voelen. Ze ging op het groene middendeel lopen. De lange grashalmen streken langs haar blote benen en bij elke stap sprongen krekels op. Ze vlogen alle kanten uit, ook naar voren, waar ze meteen weer door haar werden opgejaagd. Een steentje waar ze tegenaan schopte schoot de berm in. In het gras even een onrustig geritsel: een muis misschien of een hagedis of zelfs een slang. Ze rilde. Die moesten hier ook zijn – slangen. Op

hun buik schuifelden ze door de berm en aten stof. Voor straf. Zo ging dat als je een weg bewandelde die niet goed was, een weg naar je eigen gedachten.

Ook zij bewandelde een slechte weg, maar Broeder Ezel ging haar voor. Eigenlijk kon zij er dus niets aan doen – dat kon ze altijd nog tegen de ezelverhuurder zeggen als hij haar achterna zou komen en haar zou vragen wat ze hier deed. Dan kon ze naar Broeder Ezel wijzen en zeggen: ‘Die ezel die gij mij gegeven hebt.’ En Broeder Ezel zou haar zonden op zich nemen en wegdragen.

De ezel liep met zijn hoofd naar beneden, zijn mond streek langs het gras en het leek of hij wilde gaan eten. Ze gaf een ruk aan het touw en zijn hoofd ging omhoog – hij mocht pas eten als zij het goed vond.

Twee dagen geleden had ze nog met haar huisgenoten in Utrecht aan tafel gezeten. Ze hadden uitgebreid voor haar gekookt, omdat ze eindelijk, na drie jaar, de eerste versie van haar scriptie af had. Haar begeleider, Thomas Achterweg, zat hem nu misschien wel te lezen – haar interpretatie van *Jakob zegent de zonen van Jozef* van Rembrandt – terwijl zij hier rondliep en niemand wist waar ze was.

In de verte blafte een hond. Even later passeerden ze een boerderij en liepen ze weer tussen de akkers. De weg werd een rechte lijn die over de heuvels naar de horizon liep. En precies boven die weg stond de zon, zodat het leek of ze straks rechtstreeks de zon in

liepen en alleen een paar heuvels en dalen door hoefden om in dat ronde, felle gat te kunnen verdwijnen. Ze kneep haar ogen tot spleetjes. Om de zon verscheen een stralenkrans. Het was net de hemelpoort, ze herkende hem uit de *Christenreis* van John Bunyan. Ze keek opzij, naar Broeder Ezel. Waar was ze nu? Op de smalle weg of op de brede? Op weg naar de eeuwige stad met zijn paarlen poorten of op weg naar de eeuwige ondergang? Zou ze straks samen met Broeder Ezel het diepe water oversteken? Ze knikte. Ja, dat was het. Hij zou haar door de golven dragen zoals Hoop door de Doodsjordaan was gewaad met Christen in zijn armen en zij zou, net als Christen, haar ogen smekend naar hem opheffen. En als ze dan aan de overkant stond en eindelijk weer vaste grond onder de voeten had, dan zou ze de hemel zien geopend en de Geest Gods gelijk een duif zien nederdalen. Hij zou op Broeder Ezel neerdalen en ook op haar, en een stem zou roepen dat al haar zonden geworpen waren in een zee van eeuwige vergetelheid. Het zou een prachtig melodrama worden, al kon ze maar beter nergens op rekenen.

De zon raakte de laatste heuvelrug. De wind maakte haar armen licht en blies haar T-shirt bol. Ook de halmen op de akker naast het karrenspoor bogen mee in de wind, een meegaande, geelgroene zee. Het werd tijd om op zoek te gaan naar een goede overnachtingsplek. Links van haar begon het bos en volgens de kaart moest ze zo meteen een paadje het

bos in nemen. Tussen de bomen zou ze wel ergens een open plek vinden om haar tentje op te zetten.

In vijf minuten had ze de tent opgezet. Ze ritste hem open, legde de slaapzak neer en rolde het matje uit, dat met een zuchtend geluid inademde. Vanavond voor het slapengaan zou ze het opblazen en het ventiel dichtdraaien. Voor het donker moest ze in de tent zijn, anders zou ze bang worden.

Ze vroeg zich af waar de postbode nu zou zijn. Zat hij thuis in zijn uniform aan tafel te eten of hing zijn zwarte uniform netjes over een hangertje voor het raam, terwijl hij zich onder de douche stond in te zepen: zijn grote, geaderde handen vol zeepsop, zijn bleke armen en buik, zijn schaamhaar dat als drijfnaat wier aan zijn benen plakte, zijn sophanden die wit en mismaakt groot naar zijn kruis gingen.

Nee, nee, daar wilde ze niet aan denken, dat mocht niet. Ze stond op. Eten, ze moest nog iets eten.

Veel tijd had ze niet meer, de schemering viel, het werd bedtijd voor haar en voor Broeder Ezel. In een van de zadeltassen zat nog een groot stuk brood. Ze zocht de olijfolie en het zout op, zette alles naast haar witte, emailen ontbijtbordje in het gras en ging erbij zitten. Broeder Ezel kwam naar haar toe lopen en bleef vlak achter haar staan. Ze kon hem niet zien, maar hoorde wel zijn rustige adem boven zich. Hij liet zijn grote hoofd zakken tot zijn kaak op haar rechterschouder rustte. Stijf rechtop bleef ze zitten

en stak haar hand uit om hem over zijn wang te aaien. Drinken hoefde hij niet, ze had een emmer water voor hem gevraagd bij het café in Garibaldi, maar misschien lustte hij nog wel wat brood. Ze schonk wat olijfolie op het bord, brak het brood in stukken en legde het te weken in de olie. Broeder Ezel blies luidruchtig in haar oor, maar nu ze hem niet meer aaide, tilde hij zijn hoofd op, draaide zich om en liep weg. Een eindje verderop begon hij met korte rukken van zijn hoofd te grazen.

‘Hé, wacht eens even, jij!’ riep ze hem na. ‘Ik ben nog niet klaar met jou.’ Ze kwam snel overeind om de borstel uit de zadeltas te pakken. Ze moest hem nog borstelen – dat had hij wel verdiend. Ze begon bij de kruin tussen zijn ogen. Daarna legde ze haar hand op zijn voorhoofd en borstelde met lange halen zijn nek. Zijn oren stonden naar voren en hij bleef heel stil staan. Ze kamde de lange haren onder aan zijn buik, die zacht en donzig waren en als witte pluizen in de borstel bleven zitten en telkens als de borstel vol zat, trok ze het haar eruit en ging verder. Maar hoe lang ze ook kamde, er bleven haren komen.

—

Anna kamde het haar van mama. Het was breekbaar en dun: een iel staartje en even zacht als de vacht van de konijntjes die je op de kinderboerderij mocht aaien. Het liefst zou mama lang haar willen, maar het

groeide nauwelijks. Mama gaf de borstel aan Anna, legde haar hoofd achterover in de kussens van de bank en deed haar ogen dicht. Anna haalde eerst de kammetjes los – speldjes gebruikte mama niet, daar brak je haar van af, zei ze – en daarna pakte ze de haren in haar hand. Ze begon te borstelen en te tellen. Van mama's voorhoofd en de losse pieken vooraan tot het puntje helemaal onderaan. Eén, twee, drie, vier, vijf.

Mama zuchtte. Mama zuchtte altijd als Anna haar haar kamde. En als ze bad. Dan liet ze lange, verdrietige stiltes vallen en dan zei ze niets meer tegen God, maar zuchtte diep alsof God maar moest begrijpen dat het eigenlijk allemaal Zijn schuld was.

Toen Anna tot twaalf geteld had, hield mama op met zuchten en fronste. Anna bleef borstelen en telde in haar hoofd verder: dertien, veertien, vijftien. Zolang ze bleef tellen, kon ze rustig blijven. Weer fronste mama. 'Ik ben niet van suiker, hoor,' zei ze. 'Met dat geaaï van jou gaan mijn klitten er echt niet uit.'

Jens klom bij mama op schoot en ging tegen haar aan liggen, zijn rode krullen tegen haar schouder. Zijn hoofd rees en daalde op haar ademhaling. Hij hoorde nu vast mama's hart kloppen. Ze zag dat mama Jens' hand had gepakt en over het litteken aaide. Het was een groot, schelpvormig litteken midden op zijn hand en altijd als Anna het zag, dacht ze weer aan die keer dat zij met Jens bij de tafeltennistafels had gespeeld. Zijn hand had heel erg gebleed. Mama

aaide en Jens bleef slaperig tegen haar aan liggen.

's Morgens was Jens altijd heel rustig, alsof hij uit-sliep terwijl hij al uit bed was. Maar rond een uur of tien werd hij wakker. Dan slaakte hij een kreet en wist Anna dat Jens' dag begonnen was, dat hij zich op zijn lego zou storten, of op haar. Ze keek naar zijn rode krullen. Eigenlijk moesten die veel nodiger gekamd worden dan mama's haar. Soms zaten er zo veel klitten in dat het wel touw leek en als de klitten er echt niet meer uit gingen, knipte mama die stukken touw af, maar ze gooide ze niet weg – ze bewaarde ze. Ze had zelfs een medaillon waarin ze het haar van Jens bij zich droeg. Zo had ze haar roodharige engeltje altijd dicht bij haar hart, had ze een keer gezegd. Soms praatte ze over hem alsof hij nog een baby was, maar hij was al zeven.

Anna ging heel zacht met de borstel over Jens' haar. Jens kreunde en bewoog, ze zag de spieren in zijn nek spannen.

'Hou daar eens mee op, Anna,' zei mama. 'En ga eens een beetje door.'

—

Broeder Ezel was klaar. Anna bond zijn touw aan een boomtak, borg de borstel in de voortent op, ritste de binnentent open – een hoog, opvallend geluid in de avondstilte – en kroop naar binnen. Het stonk er naar sokken en goedkope shampoo, grond en nat

gras. Op de tast vond ze haar slaapzak. Ze kleepte zich uit en kroop erin, trok hem zo hoog mogelijk over haar schouder heen, zodat haar hoofd er bijna in verdween en er alleen een klein, warm kamertje overbleef voor haar adem. Toch leek het nog steeds of ze onder de blote hemel lag en dwars door het tentdoek heen kon kijken, dat er niets was dat haar tegen die hoogte beschermde.

Ze zag de sterren. Eerst de grote en daarna de kleinere. Hoe langer ze keek, hoe duizeliger ze werd: ze keek in een oneindige diepte die almaar dieper werd. Er kwam geen einde aan, niet aan het kijken en niet aan het denken, niet aan de hoogte- en niet aan de dieptevrees. Ze trok haar slaapzak over haar hoofd en kneep haar ogen dicht. Hier lag ze in een onvoorstelbaar grote balzaal en de sterren dansten, de wind schudde de bomen naast haar tent door elkaar, schudde ze wakker, wiegde ze weer in slaap, wiegde ze wakker. Binnen in haar hoofd wiegde het ook: een golvende zee van geelgroene, geschubde halmen. Als de wind over de akker ging, werden die halmen vissen die allemaal dezelfde kant op zwommen of brede wierplanten langs de kustlijn die door het water meegetrokken werden als de zee kwam opzetten of zich terugtrok.

Ze dacht aan Jens.

‘De ezel stond al voor haar klaar in het witte ochtend-
licht, het pakzadel als een puntdakje op zijn rug. Hij
was nu haar huis, hij droeg haar tent en vannacht
zou hij buiten die tent de wacht over haar houden. En
Anna zou voor hem zorgen.’

ISBN 978 90 239 5526 9 | NUR 301

uitgeverijmozaiek.nl